

MUSTAFA ÇEVİKDOĞAN

MUSTAFA ÇEVİKDOĞAN
GEÇECEK ZAMAN

Can aędaş

Gececek Zaman, Mustafa evikdoęan

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2021

2. basım: Nisan 2022, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Düzelti: Burçin Gönül

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.
Maltepe Mah. Davutpaşa ifttehavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.
Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-5391-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750753916

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

MUSTAFA ÇEVİKDOĞAN
GEÇECEK ZAMAN

ÖYKÜ

♥can

Mustafa evikdoęan'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Temiz Kâğıdı, 2017

MUSTAFA ÇEVİKDOĞAN, 1984'te Sivas'ta doğdu. Dil ve Tarih-Cođrafiya Fakóltesi mezunu. 2005'ten beri yayıncılık yapıyor. İlk kitabı *Temiz Kâğı* 2017'de çıktı.

Her nedense bizde kadın erkek esasen
pek az kişi ıslık alabilir.

Halide Edib Adivar, *Tatarcık*

İçindekiler

Sizin Zamanınızda	13
Size Güzelliği Getireceęim	23
Sihirli Parmaklar Korusu	63
Tavanda Ayak İzleri	107
Oranın Şarkıları Gibi	127

SİZİN ZAMANINIZDA

Çiçeği burnunda matematik öğretmeni Kemalettin Bey, göreve başlamadan önceki son gecesinde, yerini yadırgadığından mıdır nedir, bir türlü uykuya dalamadı. Doğrulup gece lambasını yaktı. Ayakları ateş gibiydi. Başta, ağustos ayında yatakta hâlâ yorgan olmasına anlam verememişti ama pencereleri kapalı tutmasına bakılırsa yaz mevsiminin öyle aman aman yaşanmadığı bir yerde olduğunun da farkındaydı. İlçe halkının iftihar kaynağı, otelden başka her şeye benzeyen sekiz odalı binayı işleten otelcinin gündüz bin bir tembihle –öğretmen, geceleri serin olur, sakın üstünü örtmezlik etme!– verdiği yorganı üzerinden attı, pencereyi açıp orman havasını içine çekti, bir sigara yaktı. İskemlenin üzerine bıraktığı çantasına eğilip üç gün önce aldığı kitabı çıkardı ve iç kapağına kitabı satın aldığı yerle tarihi not düştü. İyidere nahiyesi, Rize, 22 Ağustos 1960.

Elimdeki sayfaları sararmış kitabın iç kapağında, bundan 58 sene önce benden kilometrelerce uzakta birinin özenerek attığı imzaya, “İyidere nahiyesi, Rize, 22 Ağustos 1960” yazısına bakıp düşünüyorum. İmzadan isim seçilemiyor, kitaba hızlıca göz gezdirirken son sayfada aynı imzayı bir kez daha görüyorum. İsim yine yok: “Pa-

zar, 25 Ağustos 1960, 06.50.” Buradaki Pazar belli ki Rize’nin ilçesi. Telefonumun takviminden kontrol ediyorum, haklıyım. İsmi cismi belirsiz dostumun Rize’de alıp bitirdiği ve benim internetten, Manisa’daki bir sahaftan satın aldığım bu kitap, *Ali Nizami Bey’in Alafrangalığı ve Şeyhliği*, tam da Abdülhak Şinasi’nin kalemine yakışacak hikâyeler uyandırıyor zihnimde. Bunu yazmalıyım diyorum ama yeni darbe geçirmiş bir ülkenin iklimini, yalan yanlış anlatılanlardan başka hakkında neredeyse hiçbir şey bilmediğim bir dönemi, sadece bir defa geçerken gördüğüm, muhtemelen o zamanlar bugünkü pespaye haliyle kıyas götürmeyecek kadar güzel olan bir şehri nasıl anlatabilirim? Lambaya “gece lambası” deyip elektrikli mi gazlı mı olduğu meselesini muğlak bırakmak kolay kolay olmasına da 1960’ta Rize’nin Pazar ilçesinde otel var mıydı acaba? 27 Mayıs Darbesi’nden üç ay sonra. Sıkıyönetim ilan edilmiş miydi? Hâlâ deniz yoluyla mı gidiliyordu Rize’ye? Belki de bu yüzden İyidere’ye indi Kemalettin Bey. İyidere’de ne işi vardı? İyidere’den Pazar’a hangi yolla gitti? Pazar’da ne yapacak? Kitaba “nahiyesi” yazdığına göre oranın yabancısı. Belli ki bir memur. Memursa neden öğretmen olmasın? Madem öğretmen oldu, adı neden Kemalettin olmasın?

Kemalettin Bey’in öyküsünün iskeletini oluşturmak için gerekli bilgilere ulaşmam yarım günümü alır en fazla. Evden çıkmama bile gerek kalmayabilir. İnternetten iki yerleşim arasındaki mesafeyi bulabilir, yolları, tarihleri kontrol edebilirim. Bölgeyle ilgili birkaç makale okur, çok sıkışırsam evimin yanı başındaki kütüphaneye gider, birkaç saat araştırma yapar, yeterince ayrıntı elde edebilirim. Ama yapmayacağım. Elimdeki nüshayı 58 sene önce elinde tutan ve okunaksız bir imzadan ibaret bu okuyucu, benim genç öğretmenim, Kemalettin Bey’im olacak.

Konyalı Kemalettin Bey, enstitülerin son çocuğu, devrimci Kemalettin Bey, kim bilir ne zorluklarla öğretmen oldunuz. Yazar olmak istiyordunuz, sabahlara kadar kitap okumanızdan belli. Ama görev, cumhuriyeti kalkındırma, taşraya medeniyet götürme görevi kişisel heveslerinize baskın geldi. Ukdeniz olan sanat sevginizi bu kitapları okuyarak mı dindiriyordunuz? Hem de Abdülhak Şinasi Hisar gibi, çoğu kişinin kitaplarının sonunu bile getiremeyeceği, sonunu getirenin kolay kolay hazmedemeyeceği, hazmedenin hemencecik derinliğine vâkıf olamayacağı bir yazarı sabahlara kadar uyanık kalarak, arzuya, hevesle nasıl da okudunuz.

Belki de hakkınızda yanılıyorum, belki de sırf vakit geçirmek için kitapçı rafından herhangi bir kitap seçtiniz, macera romanı olsaydı daha iyiydi; ya da eğlenceli bir şeyler ama işte şansınıza *Ali Nizami Bey'in Alafrangalığı ve Şeyhliği* çıktı. Belki ismindeki muzipliğe aldandınız. Ya da birine âşıktınız da o yüzden uyuyamadınız sabahın yedisine kadar.

1960'ta, İyidere'de Abdülhak Şinasi Hisar kitabı satılıyor olması mucizesini derkenar edip Kemalettin Bey'i sabahın yedisine kadar bu kitabı okumaya iten şeyin ne olduğunu kestirmeye çalışıyorum. Ona eşlik etmek için aşağı yukarı onunla aynı saatte bitirmek üzere kitaba başlıyorum. Onun 58 sene önce Rize'de hiçbir yerini incitmeden okuduğu, benim şansıma sonraki yıllarda da, Manisa'daki sahafa, ondan kargoyla İstanbul'a, benim elime ulaşana kadarki diğer sahiplerinin, belki edebiyat heveslisi öğrencilerin yahut belki kıymet bilir kütüphanecilerin de hiçbir yerini incitmeden bugüne taşıdıkları nüshayı, bende de emaneten kaldığının bilinciyle bir kez daha açıyorum. O acı tatlı mazi cennetinde, nostalji ve malihulayla insanı, hele de benim gibi türedi romantikleri şıp diye içine çekiveren hatıralar evreninde, bugün turist

teknelerinin, düğün teknelerinin çirkin müziklerle derinlerinde azıcık kalmış saflığı da korkudan inim inim inlettikleri Boğaz'da, hem İstanbul'da hem bir rüya diyarında olma hissini tüm misafirlerine yaşatan Adalar'da, Kemalettin Bey'in göz izlerini arayarak Abdülhak Şinasi'nin rehberliğinde geziniyor, günlük hayatta bir benzeri karşınma çıksa yüzüne bakmaya bile tenezzül etmeyeceğim ama yazarının kaleminde dayanılmaz bir cazibeye bürünen mirasyedi, işe yaramaz Ali Nizami Bey'in maceralarını okumaya çalışıyorum.

Çok geçmiyor, Kemalettin Bey'in ne olduğu, Kemalettin Bey'e ne olduğu düşüncesi beni tekrar kendine çekiyor, öyküsünü yazmak için uydurduğum karakterini gerçek kabul edip bir kez daha bilgisayarımın başına geçiyorum. Kemalettin Bey, çağdaşı Ziya Osman Saba'yla tanışmış mıydı mesela? Onu okumuş muydu? Okumuşsa sevmiş miydi? İstanbul'dan ayrılırken, yeni görevine giderken o da Ziya Osman gibi zorlanmış mıydı?

Sayın Ziya Osman Saba, siz Ankara'ya tayin edildiğinizde İstanbul'u nasıl özlemiştiniz de kaçarcasına geri dönmüştünüz sevdiğiniz şehre. Belki Kemalettin Bey de özledi ama orada, Rize'de üstlenmesi gereken bir görevi olduğunu biliyordu, memleket hasretini rafa kaldırdı, edebiyat sevgisini. Hem onun Beşiktaş'ta konağı da yoktu. Belki o da sizin gibi Beyoğlu'na âşıktı. Sahi Beyoğlu. Siz Beyoğlu'na çıkışları –gidişleri değil çıkışları– ne tatlı anlatmıştınız. Şimdi gelin de görün. İstiklal Caddesi'nde –Cadde-i Kebir mi demeliyim yoksa? *Grande Rue de Pera* mı? Doğruyol mu?– hiçbir albenisi olmayan, sahnedeki ucubelerin türdeşlerinin misafir koltuklarını da işgal ettiği bir panayıırı andıran bu garip caddede, medeniyetsizliğin revaçta olduğu bu caddede yürüyün hele. Emekleyerek ilerleyen, bir elinde hamam taşı benzeri bir kap tutan, açık yaralı ayakları eciş bücüş dilenciyi; elinde

mikrofonla bağıra çağıra türkü söyleyen ve sırf gözleri görmüyor diye iğrenç sesine tahammül etmemiz gerektiğini düşünen kör kadını; göğüs hizasında tuttuğu zilli tefe usulsüzce vurarak para toplamaya çalışan ve yaptığı şeyi kendi de anlamıyormuş gibi boş boş etrafa bakan yaşlı mahluku dinleyin. Arapları, Arapları, dondurma yalayanları, alışveriş poşetleri kollarından taşanları, yolun ortasında, baklavacıların kapılarında dikilenleri; turistleri gördükçe avuçlarını ovuşturan, teklifsizce insanların koluna girip dükkânlarına sürüklemeye çalışan şarlatan işletmecileri, yavşak hanutçuları, allahsız taksicileri görün. Kenardaki ambulansa, hemen dibinde toplanan kalabalığa bakın bir de. Biz çok değiştik, artık Ortadoğu ülkesiyiz Ziya Osman Bey. Meğer savaş değil, Ortadoğulu olmanın bizzat kendisiymiş başımıza gelen en kötü şey. Tepelerindeki çanlarına çan çan vurup gırtlaklarından korkunç sesler çıkaran dondurmacıları; kafalarında fes, aptal aptal sırtıp aval aval etraflarına bakınan, ceplerindeki 50 euro'yla buranın efendisi olduklarını zanneden küstah Avrupalıları; güzelliği azaldıkça dekolterleri artan İranlı botoks kızlarını; "Haydi Söyle" şarkısını bağırarak Arap çocukları, mendil satan Arap çocukları, mendil satan Kürt çocukları, mendil satan Türk çocukları; iki kadeh rakının efeliğiyle sataşacak adam arayan beş para etmez erkek güruhlarını; ayakkabılarının topukları kırılmış sarhoş kızları; hepsini yararak geçen polis arabasını; kılı bacakları, terlemiş kışları, çıplak kolları, kimi siyah örtülerin altına gizlenmiş kimi yarım meydanda memeleri görün. Yırtıp kaldırımlara, Cumhuriyet Anıtı'nın dibindeki çimenlere serdikleri McDonald's kâğıtlarından yaptıkları yer sofrasında hamburger yiyen kalabalık aileyi ve pusetleri, pusetleri, pusetleri de. Ter kokusunu, alkol kokusunu, nargile kokusunu, çöp kokusunu, kustumuk kokusunu, sidik kokusunu. Obeziteyi de. Sizin vapurlarınız vardı. Okullarınız, ban-

kalarınız, sokaklarınız vardı. Kerhaneleriniz bile güzeldi sizin. Üstadınız Abdülhak Şinasi'nin Adalar'ı, Boğaziçi'ni anlatması gibi siz de Beyoğlu'nu anlatmıştınız. Belki sizin zamanınızda da güllük gülistanlık değildi her şey ama siz güzeli görmeyi başarmıştınız.

Bakın, Kemalettin Bey'den ve hatıralar âleminden nasıl uzaklaştım. Ziya Osman Bey, hüznünüzü hissediyorum ama sizin gibi yazamıyorum; incelikleri, buruklukları sizin gibi göremiyorum. Düşüncelerim bir anda orospu bohçasına dönüveriyor, o kadar uğraşıp kurduğum tertemiz yapı terlemiş kıçlarla, sidik kokularıyla kirleniyor. Kemalettin Bey de ulvi bir görevi olduğunu sandı hep ya, ondan başka kimsenin haberi olmadı bundan. Avrupa'daki muadillerinin iki yüzyıl önce halledip bir kenara koydukları yükü Kemalettin Bey hep yeniden omuzladı. Bir yandan öğretmenlikle büyük bir iş yaptığını düşündü, bir yandan ailesinin geçimini sağladı ve hiçbir zaman yazmak istediği büyük romanı yazamadı. Kendi mazi cennetini, geçmiş, bir daha geri gelmeyecek zamanlarını, kayıp zamanını kendine sakladı, sizleri okuyarak hüznlenmeyi, sizin hüznünüzü hırsızlamayı tercih etti.

Yazmak masraflı ama hüznlenmek bedavaydı ne de olsa. Taşra hüznü, bozkır hüznü, yaz hüznü, güz hüznü, Kılavuz Mahallesi hüznü, ilkokul aşkı hüznü, paralı bando kıyafeti hüznü, köy otobüsü hüznü, köy evi hüznü, yurt odasında kulaklıktan ayrılık şarkıları dinleyen öğrenci hüznü, namaza ara verilince ucu kıvrılan seccade hüznü, lise aşkı hüznü, şehirlerarası yollarda otobüs camından görülen dağ başındaki kulübe hüznü, kar hüznü, kar hüznü, illa kar hüznü, tren garı hüznü, Bilkent hüznü, Kurtuluş Parkı hüznü, Cebeci Dörtüol cehennemine hoş geldiniz hüznü, hüznlenecek bir şey bulamama hüznü, geceleri yıldızlar yıldızlar hüznü.

Mektupçuyum ben. Yaşayın ve yaşayacak olan herkese, bugüne ve gelecek zamanlara mektuplar gönderiyorum. Mektuplarımın kimlere ulaşacağını, hangi bulmacanın hangi zamanda, nerede çözüleceğini bilmiyorum. Ama birilerinin bu zarfları açmayı akıl edeceğini ve hitabımı üstüne alacağını biliyorum. Orada olduğunu biliyorum.

Mustafa Çevikdoğan, *Geçecek Zaman*'da huzursuz dünyalar kuruyor okurun gözü önünde. Şifreli bulmacalar, bir ormanın derinliklerinde kurulmuş gizli ve tahrip gücü yüksek bir yazarlar köyü, komşu daireye dadanmış bir orman cini. Bildiğimiz dünyaya daha çok benzeyen öykülerde bile -taşrada aşk acısı çeken bir akademisyen, sahaftan alınan bir kitaba düşmüş bir not- bu huzursuzluğun "içevurum"unu izlemek mümkün. Çevikdoğan'ın kahramanları, geçeceğini bilseler de tutsağı oldukları bu zamanın içinde nasıl var olmaları gerektiğini bulmaya çalışıyor.

Bazı edebî tatların unutulmaya yüz tuttuğunu düşünüp üzülenler için *Geçecek Zaman* renkli müjdelere barındırıyor.

#beyoğlu #peccere #zaman #şifremetin #gerilim #romancını

 CAN

canyayinlan.com | [f](#) | [@](#) | [v](#) canyayinlan

BYKÖ

1328 978-975-07-5391-6

9 789750 753916